

PRIBLIŽUJE SE VELIKI PRAZNIK - ROJSTVO NAŠE SOCIALISTIČNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE. OB MISLI NA TA VELIKI DAN, ČESTITAMO K PRAZNIKU 29. NOVEMBRA VSEM ČLANOM KOLEKTIVA!

naš aero

LETO 10

CELJE, 20. NOVEMBRA 1971 ŠT. 5

TO SO NAŠI PROBLEMI

Resnično, danes še ni mogoče oceniti in predvideti posledic dogodkov, katerim smo bili priča v zadnjih dveh mesecih. Ocene so zelo različne, optimistične pa tudi pesimistične. Osebo sem prepričan, da ni niti ne more biti razlogov za bojazen, kakšen bo naš jutrišnji dan. Tak bo, kakršnega si homo ustvarili sami, imeli bomo toliko, kolikor bomo naredili, zavedajmo pa se, da nam ne bo nihče ničesar podaril!

Mislím, da je taka ugotovitev realna. Sedaj pisati in ponavljati že izrečene in napisane ugotovitve, ki so dobile svojo potrditev tudi na sestankih političnih organizacij in samoupravnih organov, ne bi imelo posebnega pomena.

Dosedanje informacije, ki so bile posredovane članom kolektiva iz raznih virov prav gotovo niso mogle ustvariti jasne slike. Še več, tiste člane kolektiva, ki se niso dovolj zanimali za te probleme, so celo napačno informirali in jih tako spravili v zmotu. Sem trdno prepričan, da mnogi člani kolektiva zelo dobro vedo za vzroke, ki so pripeljali do tako imenovanega nenormalnega položaja v podjetju.

Osnovna ugotovitev, da dobro gospodarimo, ustvarimo veliko akumulacijo in temu primerne osebne dohodke, je točna in jo ni nihče zanimal. Nasprotno, tudi točna ugotovitev pa je bila, da se pri nas samoupravljanje prepočasno uveljavlja, da medsebojni odnosi niso pravilni in da se daje članom kolektiva na eni strani premalo možnosti za njihovo strokovno izpopolnjevanje, na drugi strani pa se za znanje in njihove sposobnosti premalo zmemimo. Očitki so bili med drugim tudi usmerjeni na premalo izdelane in utemeljene strokovne rešitve, na delovna mesta v vrhu tehničnega sektorja, ki niso bila zasedena, je pa zaradi tega prihajalo do koncentracije funkcij in odločitev v eni osebi. Ker ljudje

niso sodelovali pri pripravah, niso poznali rešitev, zato jih niso sprejeli za svoje. Nastajal je odpor do takega načina dela, prišlo je do zahteve, da se izkoristijo vse umske sposobnosti intelektualcev, ki pa jih sedaj v podjetju ni malo. Očitki so bili zaradi medsebojnih odnosov kar velja v prvi vrsti za tehnični sektor in seveda vodstveni kader. Podjetje se je hitro širilo, prihajali so novi kadri, predvsem strokovni, želeli so sodelovanja in soodločanja, zaradi tega pa tudi pravico do lastne uveljavitve. V očitkih na odnose je bilo mišljeno vse tisto, kar ustvarja prijetno počutje in vrednotenje človeka kot nosilca samoupravnega sistema.

Ne bi se hotel spuščati v oceno ali je bilo prav, da so politične organizacije aktivno sodelovale pri razreševanju tega problema. To namreč ni bil problem samo tistih ljudi, ki so ga odprto načeli, ampak problem vseh delovnih ljudi v podjetju. Če je temu tako, potem ni razloga za pomislek, kaj je bila naloga političnih organizacij, saj vemo, da so prav te dolžne, da se aktivno borijo za uveljavljanje človeka kot osebnosti in za krepitev samoupravnih odnosov. Ta aktivnost je bila mišljena predvsem v iskanju rešitev z razgovori in dogovori v okviru političnih organizacij in samoupravnih organov. Razumljivo je, da morajo prizadeti ljudje pokazati pripravljenost do razgovorov, ne glede na osebno prizadetost, ki je mnogokrat v začetku le navidezna, večjo težo pa dobiva v zaostritvi in nepripravljenosti do razgovorov.

Pri razreševanju spornih vprašanj je sodeloval tudi del komisije za družbeni nadzor pri skupščini občine Celje. Njene ugotovitve so v marsičem potrdile očitane nepravilnosti, predvsem iz področja licenčnih in zastopniških pogodb ter samoupravnih odločitev. Povsem normalno pa je, da ni bilo mogoče pričakovati, da bi skupina izven delovne

organizacije uspela oceniti medsebojne odnose. To lahko naredijo le ljudje, ki v teh odnosih živijo, jih ustvarjajo in doživljajo.

Poročilo je obširno in človek dobi realno sliko, če prečita zapisnike, ki so jih posamezniki sestavljali o svojih ugotovitvah. Če prečita samo izvleček, pa je lahko slika popolnoma drugačna. Ukrep komisije, da je organom upravljanja poslala samo izvleček, ne pa zapisnika, ni bil pravilen in kaže na določen namen, ki si ga je skupina zadala ob prihodu v podjetje.

V razreševanju naših medsebojnih odnosov ne gre prezreti stališča občinske konference ZK in predsedstva občinskega sindikalnega sveta Celje iz skupne seje dne 18. 10. 1971. Oba politična vodstva podpirata prizadevanja političnih organizacij in samoupravnih organov v podjetju, da organizirano in po demokratični poti razrešujejo notranje probleme.

V času razreševanja in iskanja rešitev so bili nekajkrat uporabljeni tudi tako imenovani nizki udarci, vendar le v dialogu med posamezniki. Zato nikakor ne more nihče ničesar podobnega očitati političnim organizacijam in samoupravnim organom.

Odločitve političnih organizacij in samoupravnih organov so bile enotne, zato ni mogoče sprejeti očitkov na račun posameznikov ali skupinice nezadovoljnih, ki so imeli neke posebne ambicije, da pridejo na boljša delovna mesta. To je dokazano in potrjeno z do sedaj sprejetimi odločitvami.

Snovi za razmišljanje o tem vprašanju je še veliko marsikaj pa se sedaj še ne more oceniti.

Prepričan sem, da bomo vsa vprašanja, ki so ob tem nastala, reševali resnično samo v interesu celotnega kolektiva, ne oziraje se na to ali bo posameznik mogoče prizadet ali ne, razvoj gre namreč svojo pot in se ne ozira na posameznike

Tone Erjavec

RAZGIBANA DEJAVNOST SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Za obdobje minulih dveh mesecev velja zapisati, da je bila dejavnost samoupravnih organov izredno živahna, saj se je v tem obdobju sestala odbor kolektiva, dvakrat delavski svet in trikrat upravni odbor. Seje so imeli tudi odbor za kadrovska in odbor za stanovanjska vprašanja in več komisij.

Zbor kolektiva je dne 1. oktobra obravnaval samoupravni sporazum o osebnih dohodkih, osvojil je akcijski program družbeno-političnih organizacij, sprejet je bil sklep, da se bomo pri izdelavi novega sistema nagrajevanja poslužili zunanjih strokovnih sodelavcev. ing. Nadi Stojan pa je zbor izrekel popolno nezaupnico.

Delavski svet je dne 2. oktobra med drugim sprejel samoupravni sporazum za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov, odobril je nakup anilinskega tiskarskega stroja ter povišal delež za izgradnjo javnih skladišč v Celju za 600.000.- din. Potrdil je sklep zbora kolektiva o razrešitvi in odpovedi delovnega razmerja ing. Nadi Stojan z naročilom upravnemu odboru, da v skladu z določili Zakona o delovnem razmerju tozadevno ukrene vse potrebno. Sprejeta je bila ostavka direktorja Rada Jenka, za vršilca dolžnosti direktorja pa je bil imenovan Srečko Franko - vodja nabavnega sektorja, ki bo to nalogo opravljal do prihoda novega direktorja. Imenovana je bila tudi primopredajna komisija.

Dne 4. novembra je delavski svet poslušal najprej poročilo delovne skupine občasne komisije za družbeni nadzor, ki je pregledala naše poslovanje. Temu poročilu je sledila razprava, v kateri je sodelovalo več kot 30 članov kolektiva.

Delavski svet je ocenil, da bodo te ugotovitve koristno služile pri odpravljanju pomanjkljivosti pri našem bodočem de-

lu. Na znanje je bilo vzeto poročilo, da je v teku postopek za razrešitev ing. Nade Stojan, da je bil za namestnika vodje tehničnega sektorja imenovan ing. Dušan Jarh, ki v odsotnosti vodje opravlja vse njegove dolžnosti, da je bila Radu Jenku izročena odločba o razrešitvi, Srečku Franku pa o imenovanju za vršilca dolžnosti direktorja. Imenovana je bila tudi komisija za razpis delovnega mesta direktorja ter odprto novo delovno mesto svetovalca, ki bo ponudeno tovarišu Radu Jenku.

V nadaljevanju seje je delavski svet odobril gradnjo skladišča za vnetljive snovi in odpadni papir in nakup parnega kotla za obrat Šempeter. Odpravljena je bila regresivna lestvica za obračun osebnih dohodkov, o faktorskem obračunu pa bo razpravljal skupno s samoupravnim sporazumom o delitvi osebnih dohodkov na eni od prihodnjih sej. Za sklad solidarnosti za prizadete ob požaru objektov Libele in Tapetništva je bilo odobrenih 30.000.- din, imenovana je bila še komisija za normativne akte in komisija za družbeno prehrano.

Upravni odbor je na zadnjih treh sejah obravnaval poročilo o požarih, sprejel ustrezne varnostne ukrepe in izrekel priznanje vsem, ki so požrtvovalno in hitro ukrepali ter preprečili večjo škodo. Sprejet je bil tudi akcijski in stabilizacijski program, o katerem bomo obširno poročali v naslednji številki našega lista. Sprejeti so bili še nekateri sklepi, ki se nanašajo na organizacijske in poslovne zadeve in imenovana komisija za razrešitev tehničnega vodje.

Odbor za kadrovska vprašanja in odbor za stanovanjske zadeve sta obravnavala tekočo problematiko s svojega področja.

CEPIMO SE PROTI GRIPI !!!

Starejši ljudje se spominjajo španske gripe med leti 1918 - 1922, za katero je umrlo po vsem svetu 20 milijonov ljudi, največ v Španiji, odtod tudi ime.

Ponovno je ves svet obšla gripa leta 1957. Začela je na Kitajskem, zato azijska po imenu. Ta epidemična gripa ni bila tako nevarna. Spominjamo se še gripe v letih 1969 - 1970, za katero je tudi v Celju umrlo nekaj ljudi.

Nedavno smo brali, da je v Avstraliji pričel svoj bojni pohod virus Honkong A II z biljoni in biljoni bojevnikov, ki pretijo, da bomo to jesen ali zimo kihali, kašljali, se znojili, prenašali temperaturo, pili zdravila in čak v neznanstvih množinah.

Kaj je gripa? Gripa je vročinska bolezen, ki se pojavi kot oblak nad deželo, naenkrat onesposobi za življenje in delo skoro vse ljudi. Vzrok je nalezljivi virus, večtisočkrat manjši od bolhe, ki pride v zdravega človeka od bolnika, ki kašlja in kiha. Širi se po zemeljski obli tako hitro kot avioni in jo lahko, če bo vreme hladno in vlažno, kmalu pričakujemo. Zato se je že začelo cepljenje proti gripi, ki je skoraj stoodstotno zanesljivo.

Cepimo v nos trikrat, ker enkratno cepljenje ne zadošča. Če se boste cepili, ne boste prenašali bolezni iz kolektiva domov, četudi družina ne bo cepljena. Kolektiv pa bo, kot se je v zadnji epidemiji pokazalo v podjetju, kjer so se cepili, skoraj polnoštevilno opravljal svoje delo.

dr. Bojana Kos
Obratna zdravnica

PRIPRAVE ZA INTEGRACIJO S CETISOM

Kakor smo že poročali v zadnjih dveh številkah našega časopisa, se priprave za integracijo s Cetisom uspešno nadaljujejo. Že šest tednov dela posebna delovna grupa, ki je sestavljena iz treh članov Cetisa in enakega števila članov Aera. Predsednik je Marjan Nunčič, ki je tudi prevzel obvezo za sestavo ekonomsko tehničnega elaborata, ki je obvezen in potreben za integracijo. Delovna grupa se je že sporazumela o večini splošnoorganizacijskih zadev, ki so pomembne za združitev, zdaj pa je v razpravi celotna problematika skupnega perspektivnega razvoja. Vse kaže, da so ekonomski pokazatelji združenega podjetja zelo ugodni. Komisija bo delo končala v kratkem in bo poročilo posredovala samoupravnim organom in vsem članom kolektiva. Predvidevamo, da bo imelo bodoče združeno podjetje enovito organizacijsko obliko z enotnim že vskladjenim razvojnim programom. Celotno gradivo z ustreznimi predlogi bo posredovano članom obeh kolektivov v teku tega meseca, samoupravni organi pa so bili na vseh sejah sproti informirani o delu delovne grupe. Predvidevamo, da bodo sprejeti odločilni sklepi v začetku meseca decembra, ko bo tudi referendum.

DELO OSNOVNE ORGANIZACIJE ZVEZE KOMUNISTOV

V obdobju zadnjih dveh mesecev je bila organizacija Zveze komunistov izredno aktivna. Imela je 5 sestankov sekretariata. Na treh so sodelovali tudi predstavniki ostalih političnih organizacij in samoupravnih organov. Bili so tudi trije sestanki celotne organizacije ZK, na katerih smo obravnavali položaj v podjetju.

Organizacija Zveze komunistov je bila enotna pri obravnavanju in razreševanju odnosov. Pripravila je akcijski program, katerega so sprejele tudi druge družbeno-politične organizacije in kolektiv kot celota. Ta akcijski program bo služil kot osnova za razreševanje odnosov in kot opora samoupravnim organom pri nadaljnjem utrjevanju samoupravljanja.

Konferenca ZK v Aeru, ki bo še v mesecu novembru, pa naj da končno oceno pravilnemu ravnanju posameznih članov organizacije.

Ena od osnovnih nalog članov ZK v naslednjem obdobju bo, da se zavzamejo za uresničitev akcijskega programa, za poživitev idejno političnega dela članov in aktivizacijo celotnega kolektiva na področju izobraževanja, urejanju medsebojnih odnosov in nadaljnega razvoja delavskega samoupravljanja.

DROBNE ZANIMIVOSTI IZ AERA

PROSLAVA 150-LETNICE TOVARNE PAPIRJA NA REKI

Meseca septembra je bila na Reki velika proslava ob priliki 150-letnice obstoja tovarne papirja, ki je tudi eden naših večjih dobaviteljev. Na tej proslavi je zastopal naše podjetje tovariš Srečko Franko.

POMOČ TAPETNIŠTVU

Tudi naš kolektiv se je odzval pozivu na solidarnostno akcijo za pomoč pogorelima podjetjima Tapetništvo-Libela. Delavski svet je na svoji seji dne 4. novembra 1971 sklenil, da prispevamo znesek dinarjev 30.000,- namensko za stanovanja pogorelcem.

OBISKI IN EKSKURZIJE

V zadnjem času smo imeli v našem podjetju več obiskov in ekskurzij. V začetku septembra si je naš obrat v Šempetru ogledala občinska delegacija iz Bačke Palanke, ki je bila v gosteh v žalski občini, meseca oktobra so bili na ekskurziji učitelji iz Slovenskih Konjic in zadnje dni istega meseca več komercialistov, poslovodij in prodajalcev trgovskega podjetja Papir iz Beograda, ki je eden naših največjih poslovnih partnerjev. Vsi so se o našem podjetju izrazili izredno pohvalno.

NAŠI NOVI IZDELKI

Upravni odbor je na svoji seji dne 4. oktobra 1971 določil cene našim novim izdelkom. To so: darilni ovojni papir, PE-KI papir /poseben papir kot pripomoček pri pečenju/ in teleprinterski zvitki.

PRIZIDKI V OBRATIH

Minuli mesec je bil izročen svojemu namenu prizidek na severni strani os-

rednjega proizvodnega objekta v obratu 2. Prizidek je dolg 30 m, ima isto višino /3 etaže/ ter 1620 m² uporabne površine. Stroški za ta objekt bodo znašali okoli 3.000.000,- dinarjev. V tem času že tečejo priprave za gradnjo prizidka k proizvodnemu objektu ob ulici Moše Pijade, tako da bo imel v bodoče naš osrednji objekt tega obrata obliko črke L. V teku so tudi priprave za gradnjo ustreznega skladišča za odpadni papir in vnetljive snovi.

OBEDNICA POVEČANA

Še letos bo povečana in preurejena obednica v obratu 2. Izboljšali bomo tudi kuhinjske naprave in skladišča ter namestili samopostrežno linijo. Že poleti je bil kupljen za kuhinjo nov velik hladilnik in montirana ventilacijska naprava. V kratkem bomo izpopolnili tudi kuhinjo v Šemšetru.

GRADNJA STANOVANJ

Na prihodnji seji bo delavski svet obravnaval problematiko gradnje stanovanj na podlagi poročila, ki ga je pripravila posebna komisija. O tem bomo pisali več v naslednji številki.

VELESEJMI

Meseca septembra smo sodelovali na jesenskem zagrebškem velesejmu, konec meseca oktobra pa na sejmu pisarniške opreme INTERBIRO, ki je bil v Zagrebu. Na obeh sejmih je bilo za naše izdelke lepo zanimanje.

PROSLAVA 29. NOVEMBRA

V začetku meseca novembra je začela skupina mladih pripravljati kulturni program, ki ga bodo izvajali na proslavi Dneva republike. Program bo obsegal vrsto recitacij, ki bodo povezane v celoto in bo prikazal življenje naših ljudi med revolucijo in po njej vse do današnjih dni.

marketing in sodobno poslovanje

Danes se poslovno vodstvo podjetja na zapadu ne more odločiti za uspešno prodajo na trgu brez ocen, ki mu jih daje moderno organizirana služba za marketing, ali pa za vodenje in upravljanje.

Vodstvo podjetja mora dan za dnev sprejemati vrsto poslovno-političnih odločitev in izbirati mora med različnimi prodajnimi akcijami. Situacija na trgu je danes tako kompleksna, da so pravilne odločitve nemogoče brez specializiranega proučevanja trga in zanesljivih tržnih informacij. Raziskava tržišča predstavlja osnovni sistem oblikovanja in kombiniranja poslovnih informacij o trgu in trgovanju.

Osnova marketinga je sistematično opazovanje sprememb na trgu, analiziranje strukturnih odnosov in faktorjev, ki vplivajo na prodajo proizvodov podjetja in s tem na realizacijo postavljenih ciljev.

Namen raziskav je v podjetjih različen glede na tržno situacijo in položaj v podjetju. Raziskati moramo, kaj trg potrebuje, katere proizvode in koliko, kako bomo trg najlažje osvojili in dosegli optimalno kombinacijo stroškov in dobičkov. Glavni razlog za izvajanje tržne raziskave je planiranje, oziroma predvidevanje bodočega razvoja prodaje in njenih dejavnosti, ki so potrebne za doseg postavljenih ciljev.

Podobne službe potrebujemo vse bolj tudi pri nas in je bilo o tem v Sloveniji že več večjih posvetovanj. V Celju bo še letos poseben seminar o marketingu s predavatelji visoke komercialne šole iz Maribora. Udeležili pa se ga bodo tudi štirje člani našega kolektiva.

Fale Branko, dipl. oec.

DELO MLADINSKE ORGANIZACIJE

Aktivnost mladinske organizacije je bila v zadnjem času znatno večja, z ozirom na dogajanja v podjetju. Mladi smo skozi ves splet dogodkov podpirali napredne težnje, ker smo prepričani, da so bili odnosi v kolektivu nevzdržni. V bodočnosti bo delo v tovarni prešlo na naše rame in zato sprejemamo vse, kar pri naša napredek.

Na zadnji seji mladinskega odbora so bili izvoljeni še nekateri novi člani odbora. Pogovarjali smo se tudi o delovnem programu za prihodnje leto. V začetku decembra bo mladinska konferenca.

Dora Rovere

Naš paviljon na sejmu INTERBIRO 1971 v Zagrebu

SPOZNAJMO NAŠE PODJETJE

ODDELEK PIGMENTNIH BARV

Za prvi sestavek o proizvodih in proizvodnji naše tovarne sem izbrala in obiskala oddelek pigmentnih barv. Nahaja se v pritličju obrata II in je eden naših najstarejših oddelkov. V oddelek pigmentnih barv spada izdelava tempera barv, akvarelnih barvic in oljnatih barv.

Najprej sem si ogledala, kako izdelujejo tempera barve. Čeprav je bil moj prvoten vtis, da ne bom videla ničesar posebno zanimivega, sem po pogovoru z oddelkovodjem spoznala, da se motim.

Sitar Anica pri polnjenju tub

Foto: Premzl

Izdelava tempera barv od predelave surovin do končnega izdelka poteka takole: ročno ali strojno mešajo surovine, to so razni pigmenti, polnila, lepila, glicerini, barijev sulfat, kalcit in voda. To maso meljejo na trovaljčniku trikrat do štirikrat, dokler ne dobijo primerne kvalitete. Imajo 4 trovaljčnike (trovaljčne stroje). V eni izmeni dela po en delavec. Delo teče v treh izmenah in delajo samo 3 delavci, ki so vsi zaposleni prinas že več kot 10 let. To so: Veber Jože, Mastnak Ferdo in Skale Vinko. Masa, ki jo izdelajo v tem proizvodnem postopku je primerna za polnenje v tube.

Za izdelavo tempera barv porabijo v oddelku veliko že omenjenih surovin letno. Tube polnijo na strojnih polnilcih, na katerih lahko točno regulirajo količino polnjenja in kolikokrat je tuba zaprta. Pri polnilcih dela po ena delavka - delovno mesto pa ima naziv strojni polnillec tub. Tudi tu delajo delavke z daljšo delovno dobo:

Sitar Anica, Ferlež Olga, Sivka Režička, Židanik Marija, Dobraš Terezija in Štorek Dora.

V nadaljnjih fazah dela 8, v sezoni pa tudi do 30 delavk. Tube kompletirajo v pločevinaste garniture T 14 in v plastične T 14. Barvni komplet je sestavljen iz 14 osnovnih barvnih tonov.

Tempera barve prodajamo tudi v ducatih. Letno prodamo nekaj stotisoč garnitur T 14 ter nekaj desetstisoč garnitur T 7.

Tempera barve v ducatih se prodajajo največ v osnovnih tonih in v beli barvi, ki se lahko meša z vsemi ostalimi.

Za izdelavo akvarelnih gumbov se sestavi podobna masa kot za tempera barve, le da se polnilo menja (barit, smukec). Zmleta masa se napolni v posebne kalupe namazane z oljem (da se barva ne sprime), masa pa se suši v vakumski (brezzračni) sušilnici. Posušena masa se drobi v posebnem mlinu v prah, ki se pod pritiskom 10-40 atm. oblikuje v gumba. V tem postopku dela le po ena delavka na izmeno. Delo teče tudi tu v treh izmenah. Tu delajo: Šešič Štefka, Golec Marija in Zdovec Veda. Gumba pakirajo v škatle kot polizdelek po 4.000 kosov.

Kvalitetnejši od navadnih akvarelnih gumbov so pokrivajoči akvarelni gumbi P 57. Akvarelna masa P 57 se sestavlja podobno kot za navaden akvarel, menja pa se polnilo in se s tem tudi bistveno izboljša kakovost barve. Predelava je ista kot pri navadnem akvarelu, le da se na stiskalnici menja orodje.

In nazadnje sem se pozanimala, kako nastajajo oljnate barve, ki se ne uporabljajo tako množično kot tempera in akvarelne barve. Za izdelavo mase oljnatih barv so potrebni posebni pigmenti, ki so drugačni od onih, ki jih rabimo za izdelavo akvarela in tempera. Polnila so ista, za vezivo pa so sušiča olja n.pr. laneno olje in makovo olje, umetno dobljeni barijev sulfat in količina pigmenta. Po recepturi se-

stavljen masa se melje na trovaljčniku. Valji morajo biti primerno hlajeni, dokler masa ne preide v pasto, oziroma dokler ne dosežejo primerne kvalitete. Barva se ročno polni v tube. Tube šteje, 7 pakirajo v kartone. Komplektirajo pa tudi garniture po 14 različnih barvnih tonov, ki se imenujejo OB-14.

Štefka Šešič pri oblikovanju akvarelnih gumbov Foto: Premzl

O kvaliteti barv sem izvedela naslednje:

Tempera barve so pokrivajoče, to pomeni, da pri barvanju ene barve čez drugo ne dobimo vmesnih tonov, enako je pri akvarelnih pokrivajočih barvah. Pri navadnem akvarelu je rezultat barvanja lazuren. V tem primeru dobimo iz dveh barv tretjo vmesno; na primer: rumena + rdeča = oranžna; rumena + modra = zelena.

Oljnate barve se ločijo v 5 skupin po kvaliteti oziroma vrednosti mase. Te barve so lazurne in pokrivajoče ne glede, v katero skupino spadajo.

To bi bil kratek prikaz dela in izdelkov našega oddelka pigmentnih barv. Dora Rovere

ob tihih večerih

Ob tihih večerih
posedam kar sama,
razmišljam o tebi,
kje hodiš,
da sama, kot vedno
posedam kjerkoli.

Dolgo, predolgo
pustiš me čakati,
saj veš,
da moja ljubezen
je vneta le zate.

Ob tihih večerih
ob oknu odprtem slonim
in mislim o tebi,
da, mislim o tebi,
kje hodiš, da sama
kot vedno,
razmišljam o sreči.

Angelca

MATERIAL FUNKCIJA ESTETIKA

Grega Švab:

Ta, na prvi pogled dokaj nerazumljiv naslov sem izbral, ker so to osnovni pojmi industrijskega oblikovanja. In kaj je pravzaprav industrijsko oblikovanje?

Človek, kot najvišje razvito bitje ima poleg fizičnih, tudi psihološke lastnosti. Ta dva pojma sta v vsakdanjem človekovem življenju nerazdružljiva, saj sestavljata celotno človekovo bistvo od rojstva do smrti. Če si je človek že ob začetku svojega nastanka, v vsej svoji primitivnosti, na različne načine zagotovil svojo existenco, pa naj si bo to instinktivno ali zavestno, počne to prav gotovo še danes. Od davnega preprostega materialnega gospodarstva, pa do modernega načina življenja se je trudil in si ustvarjal boljše pogoje za svoje življenje. V borbi za svoj obstoj pa je dandanes odvisen, ne samo od svojih individualnih možnosti in prizadevanj, temveč tudi od nešteti drugih faktorjev, kot n. pr. proizvodnje in potrošnje. Proizvajamo, prodajamo in kupujemo. Vsak dan, za boljši in lepši vsak dan. Če proizvajamo moramo skrbeti za prodajo /vsi/ in tudi kupovati /vsi/. Torej smo proizvajalna in potrošniška sila. In, če proizvajamo, moramo tudi prodati, drugi kupovati in proizvajati in zopet mi kupovati. Kupujemo, kar je naprodaj, proizvajamo, kar lahko prodamo. Za to, da prodamo, danes ne zadošča samo dobro tehnično ustvarjen izdelek. Zavedajmo se, da obstaja konkurenca. Imamo jo. In kaj sedaj? Podjetje, ki ima monopolističen položaj ne potrebuje reklame, ker vse proda. Ni mu treba gledati na estetsko obliko, funkcionalnost na material. Kupimo, ker potrebujemo. Precej drugače je, ko nastane konkurenca, na domačem ali svetovnem trgu. Prej podjetje ni potrebovalo industrijskega oblikovalca, sedaj je situacija drugačna.

Ameriški psihologi so že pred leti dokazali, da ima uspešna prodaja štiri glavne zakonitosti:

- kakovost izdelka
- videz embalaže
- učinek reklame in
- ceno.

Pri prvih treh ima veliko vlogo samo industrijska oblika. Ne mislim reči, da je sedaj industrijski oblikovalec

tisti, ki naj bi ustvarjal blagor podjetja. Industrijski oblikovalec je lahko samo dodatni faktor v celotnem proizvodnem in prodajnem procesu, ki pomaga ustvarjati tehnično kvalitetnejše in estetsko popolnejše izdelke. Prav gotovo je potrebno teamsko delo s strokovnjaki na področju kakovostnih izdelkov, embalaže in reklame. Strokovnjaki n. pr. izdelajo celoten organizem nekega stroja, industrijski oblikovalec pa da temu stroju zunanji videz, to je obliko. Pri nas imamo na žalost samo eno ali dve podjetji, ki

za pa ima fotelj in odplačuje kredit, toda napredka ni, ni svežine in lepote v naših domovih". Tako je zapisal znani oblikovalec dipl. ing. arh. Miha Burger. Te misli značilno potrjujejo to kar sem prej navedel.

Mislim, da je omeniti tudi neodgovornost odgovornih ljudi v podjetjih. Ali se res ne zavedajo vrednosti industrijskega oblikovalca, s pomočjo katerega bi lahko konkurirali na trgu, ali pa jim je vseeno, če bo proizvodnja neuspešna. Pa še tole.

Primer likovno slabo oblikovanega oglednega kartona

ogromno investirata, ne samo v kakovost svojih izdelkov, ampak tudi v zunanji izgled in reklamo. Kot primer navajam podjetji Iskra in Meblo. Povsod drugod vlada precejšnje mrtvilo. Zakaj? Glavni vzroki so subjektivnega značaja. Določeni ljudje si ne upajo vzgajati trga, ga presenečati, ne upajo si tvegati /ali pa nimajo interesa/, da bi prodrli z novimi in svežimi idejami, da bi se približali človeku in mu ponudili nekaj več, nekaj lepšega. Ne samo tistim z debelo denarnico in z dvomljivimi intelektualnimi vrednotami, temveč tudi preprostemu, malemu človeku.

"Na trgu gredo toge, zastarele oblike dobro - ljudje iztisnejo iz sebe več sto tisočakov za poltonski fotelj, ker druge izbire nimajo in je volk sit, ko-

INTERNATIONAL * TEXTILES

Primer dobro oblikovanega plakata

Vrednost oblikovalčevega dela se ne da oceniti po številu delovnih ur. Moramo se zavedati, da njegovo delo izvira iz idej. Do idej in do tega pa nikakor ne moremo priti na obrtniški način, temveč le z dolgotrajnim delom in študijem. Ločiti moramo obrtniško delo od intelektualnega, razumskega dela. Zavedajmo se, da je industrijsko oblikovanje umetniško delo, ne pa obrtništvo. Kipar - umetnik se ukvarja z upodabljanjem že obstoječega predmeta. Hoče upodobiti lepoto in popolnost na primer ženskega telesa. Oblikovalec pa hoče povdariti naravno lepoto z nakitom, obleko ipd. Vsi bi morali misliti progresivno, ne samo nekaj posameznikov.

(Konec prihodnjič)

OSEBNE STVARI PA ŠE KAJ

PRIŠLI V PODJETJE

Od 25. 8. do 10. 11. 1971 prišli v podjetje:

79. Rovere Vojko, tiskar II - pripr.
80. Reberšak Silvo, tiskar II- pripr.
81. Lešnik Helena, oblik. plast. mas
82. Marzek Silvo, transport. delav.
83. Gombač Marjan, strojni rezalec
84. Seles Karl, orodjar
85. Brence Adolf, vratar
86. Farčnik Tatjana, labor. tehnik
87. Šušterič Božidara, obr. p.
88. Apat Ivan, vratar
89. Robič Peter, tiskar III
90. Vrečar Marjan, impregnator
91. Markovič Vukašin, trg. potnik
92. Cizej Franc, tiskar sela
93. Kuder Magdalena, adjuster
94. Štrucl Silva, adjuster
95. Firšt Anton, rezalec sela
96. Ramšak Danica, adjuster
97. Cizej Jožica, adjuster
98. Flis Jožica, adjuster
99. Vinder Alojz, tiskar III
100. Pavlovič Dušanka, adjuster

ODŠLI IZ PODJETJA

20. Veber Štefka, adjuster
21. Rezac Boža, adjuster
22. Hrovat Jožefa, adjuster
23. Bornšek Kristina, adjuster
24. Rotar Marko, programer I
25. Milovanovič Dragoslav, trg. potnik
26. Kovač Marjan, ključavničar
27. Rozman Karolina, adjuster
28. Radišek Jože, pomožni ključavničar

RODILI SO SE

- Alenka - Mariji in Adiju Arzenšek
Danica - Mariji in Jožetu Pavlič
Renata - Anici in Alojzu Zebec
Nataša - Ivanki in Frančišku Dobrave
Matej - Elici in Zvonetu Guštin
Vesna in
Miran - Mariji in Slavku Jevšinek

ŠPORT

Kakor smo že poročali v prejšnjih številkah našega časopisa, se člani kolektiva udeležujemo sindikalnih športnih srečanj v lepem številu.

V rokometu je naša ekipa dosegla med tridesetimi prvo mesto, nekoliko slabše je pri strelcih, kjer smo med sedemindvajsetimi ekipami zasedli 19. mesto. Udeleženci tekmovanj opozarjajo, da se za barve Aera premalo borijo mlajši člani kolektiva, zato jih vabijo k sodelovanju v večjem številu.

Smučarska sekcija, ki je bila ustanovljena lani, bo letos izdala svoje članške izkaznice. Letna članarina bo 50 dinarjev. Člani sekcije bodo lahko sodelovali na raznih tečajih /začetniki/, za ostale pa bodo organizirani treningi.

Mladen Jazbec

izlet na kočno

Čeprav so nebo pokrivali oblaki, smo se dobre volje odpeljali iz Celja proti Jezerskem. Bilo nas je 32. Po kratkem postanku ob jezeru smo se podali proti Češki koči. Hodili smo dobro urico. Bilo je sicer nekaj pripomb, da bi bila tovorna žičnica tudi za prevoz oseb dobra, vendar imamo vsi v kosteh nekakšen strah in odgovornost (v HTV pomenu) pa smo rajši šli kar peš. V koči smo padli v roke oskrbniku Janezu, ki je rad poskrbel, da nismo bili lačni in žejni. Razpoloženje je pokvaril samo vodja izleta, ko je (z vidnim uživanjem) pripomnil, da bomo vstali ob 5. uri zjutraj. No, ob 6. uri smo bili pokonci in razkropili smo se na vse strani. Nekateri na Kočno, drugi na Grintavec, tretji pa kar na Okrešelj preko Savinjskega sedla. (In nazaj seveda). Okrog 11. ure so se prvi (ne bi napisal najhitrejši) že vračali z opravljene ture. Vsi smo bili lepo premočeni in - roko na srce - tudi prezebli. Nad 2000 m je močno snežilo, da smo pa sneženje še bolj občutili, je poskrbel močan veter.

Ker smo hribovci že nekako po naravi skromni, smo ostali dobre volje, si posušili obleko, poiskali vse zaloge plastičnih mas (v obliki folij) in že smo bili v idiličnem gostišču ob jezeru, kjer smo z "zdravili" izganjali prehlad in revmo iz telesa. Ko je prišel še naš Gustl, (za katerega nas je že rahlo skrbelo), ki jo je iz čiste ljubezni do dežja kar peš primahal do jezera, smo bili vsi skupaj. Nekaj je sicer vedel povedati o spolzkih skalah, o neprehodnih borovcih a pogled na mizo ga je v trenutku potolažil. Ker smo imeli dobrega šoferja, (vedno je bil žejen), smo dobre volje izstopili v Celju.

Mislim, da smo bili z izletom vsi zadovoljni, to pa nam narekuje in postavlja pred nas še nove naloge.

Ljubo Kompan

IN MEMORIAM

DOLFE RODE

15. oktobra smo pokopali dolgoletnega sodelavca Dolfeta Rodeta, ki je bil naš najstarejši upokojenec in ko je bil še aktiven, tudi najstarejši član kolektiva. Pokojnik se je rodil 7. 8. 1883 in se izučil tiskarstva. Svoji stroki je ostal zvest celo življenje.

V naše podjetje je prišel leta 1952 ter se je lotil organizacije tiskarne v takratnih skromnih razmerah. Dal nam je na razpolago svoje bogato znanje, organiziral tiskarno in jo neumorno ter požrtvovalno vodil vse do svoje upokojitve leta 1962. Bil je z nami najtežje desetletje, ko je nastajala naša tiskarna.

Z vso upravičenostjo ga prištevamo med pionirje našega kolektiva, ki so z neomajano vero in trdnim delom pripomogli, da imamo danes veliko in sodobno podjetje.

Naj omenimo še, da je pokojnik v času zadnjih štirideset let izučil veliko število vzornih in odličnih tiskarjev, ki delajo danes pri Cetisu in tudi drugod kot vodilni strokovnjaki. Pomembno je bilo tudi njegovo narodnostno delo v mladih letih, ko se je kot zaveden narodnjak čestokrat spoprijel z Nemci za pravice Slovencev in se leta 1918 pridružil tudi koroškimi borcem.

Pokojnika se bomo spominjali s hvaležnostjo in s spoštovanjem, kot najboljšega tovariša in prijatelja.

Ivan Premzl, MATI, fotografika

LITERARNA PRILOGA

Helena, sva bila srečna?

Po peščeni poti v parku se je sprehajal starček. Suh, siv, malce sključen, a kljub temu velik. Oblečen je bil v staromodno sivo obleko, kakršnih že dolgo nihče več ne nosi. Počasí je hodil med cvetličnimi gredicami in si nekaj govoril. Nihče se ni zmenil zanj. Nekateri ljudje, ki so ga srečevali na teh sprehodih so ga že dolgo poznali. Niso se menili zanj in za njegove pogovore, kajti vedeli so, da se pogovarja s svojo ženo.

Nedavno mu je umrla žena. Zelo jo je pogrešal. Rada je imela ta park in često sta skupaj hodila sem na sprehode. Gledala sta otročičke v vozičkih in se pogovarjala. Zato se mu je tu v parku zdelo, da je njegova Helena še vedno prisotna. Ljubil je Heleno. Ves čas njunega zakona jo je ljubil. Ni je ljubil vedno enako, njegova ljubezen je bila kot valovi, enkrat zelo velika in burna, drugič pa umirjena kot gladina morja. Njena ljubezen do njega je bila bolj umirjena in nikoli zagnana. Nežna je bila, lepa, tako lepa in dobra. A zdaj je bil sam. Hodil je po parku in se pogovarjal z njo, ker je imel tukaj občutek, da je z njim, da je še vedno tukaj.

"Helena, kaj misliš, kako bova preživela to zimo. Star sem, star in po kosteh me ščiplje. Ampak, kadar se takole pogovarjava in sprehajava mi je dobro. Helena, se še spominjaš, kako je bilo takrat, ko se nama je rodil Jernej? To je bil eden najlepših trenutkov mojega življenja, čeprav sem bil brez dela in sva bila lačna in Jernej je hotel živeti - hotel je jesti. Potem sem končno dobil delo v kamnolomu, vendar smo bili srečni mar ne, ker smo se imeli radi, čeprav smo bili zelo, zelo siromašni."

Počasí je drsal dalje po peščeni poti. Zdelo se mu je, da je to najlepši dan njegovega življenja, prav ta dan, ko se zopet tako na dolgo pogovarja z njo. Na gredicah so cvetele rože in trava je bila lepo zelena. Prišel je do klopi pod drevesom. Sedel je. Sonce je sijalo prav toplo. Naenkrat je spet govoril s Heleno.

"Helena, še veš kako je bilo, ko je prišla vojna, ko sem odšel v hosto in si bila ti čisto sama doma z Jer-

nejem. Toliko sem takrat sanjal o svobodi in mislil na vaju. Molil bi bil za vaju, ko bi verjel v boga, a kaj ko tako ne bi nič pomagalo. Bila je vojna. Odpeljali so vaju v Srbijo. Vem, da vama je bilo hudo, draga vem, ni mi treba posebej praviti. A je minilo. Prišel je konec vojne. Konec dolgih maršev, konec lakote, konec bitk smrti in ran. In zopet smo bili vsi doma. Jernej je začel hoditi v šolo, ti v službo v tekstilno tovarno, jaz pa sem postal predelavec v železarni. Malo sva se videvala. Ti si imela delo tudi doma in skrb za Jerneja, a jaz sem hodil na tiste večne seje in sestanke. Tudi v gostilno sem zašel. A danes ti lahko povem po resnici, včasih sem skočil k Ančki, tisti črnotlaski, veš. Da si vedela praviš? Dvomim, a je tudi mogoče. A ne zameri mi tega, pravzaprav ne vem zakaj sem hodil tja. Nekaj me je tako privlačilo na njej. To ni bila ljubezen, bila je strast. Čudno je bilo mar ne, tebe sem ljubil, njo sem želel. Ali me razumeš Helena, če ti po resnici povem, da mi je bilo z Ančko lepo. Zato sem se tako dolgo vračal k njej. Vem, draga ni bilo pošteno do tebe, a zdi se mi, da te to ni kaj prida prizadelo. Da te je? Zakaj? Ker si mislila, da te ne ljubim več. Neumnica. Če bi te ne ljubil, bi kljub Jerneju odšel, to bi lahko vedela, mar ne? Priznati si moraš, da v postelji nisi bila nikoli kaj posebnega. Ne očitaj mi zdaj Ančke, saj je že davno mrtva in tega ti ne pravim zaradi nje, temveč zaradi tebe!"

Malo razburjen je vstal in krenil po poti naprej. Skoraj jezen je bil. Srečal je znanca, a ni mogel kramljati z njim kot navadno. Spregovoril je nekaj besed o pokojnici in šel počasi dalje.

"Danes me trga po nogi", je zopet pričel govoriti sam s seboj, saj veš, skupil sem jo pri Škofji Loki. Dež bo. Čudno, Helena mar ne, nikoli nisva posebno marala dežja. A prvič sva se srečala prav v dežju, ko sva vedrila pod tisto streho. Pa je bilo veselo takrat, zeblo naju je, pa sva se kljub temu smejala. Smejala sva se dežnim kapljam, ljudem, travi, ki je bila tako smešno povešena, vse je bilo smešno. Potem sva se začela sestajati in hodila sva na dolge sprehode. Pogovarjala sva se o vsem mogočem, samo o poroki ne, na to sva mislila le nekje na dnu srca. Pa sva se poročila. Kakšna je bila najina pot sprašuješ? Težko je odgovoriti. Malce ravna, potem ovinkasta, šla je navkreber in navzdol. Včasih sva hodila po ovinkih, ko bi lahko šla po ravnini. A živela sva skupaj, pa naj je bilo

slabo ali dobro, bila sva drug ob drugem. Ali si bila srečna z menoj Helena? Jaz sem bil s teboj zelo srečen! Povej Helena, ali si bila srečna?"

To je rekel že skoraj glasno. Ko je zaslišal svoje govorenje se je zavedel, da ne more dobiti odgovora. Prišel je do ribnika in se malce ustavil. Otroci so se igrali v pesku in zidali grad in zazdelo se mu je, da jih ima tako zelo rad. Tu pri ribniku sta včasih najraje sedela s Heleno. V sebi je začutil bolečino. Tako boli samo, če si izgubil nekoga, ki ti je bil drag čez vse. To je bila zanj ona. Sunkovito se je obrnil in krenil po poti, ki je vodila v mesto. Nič več ni govoril, bil je sam.

Dora Rovere

za našo galerijo

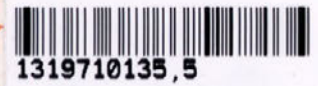
Za našo galerijo je bila kupljena tudi slika Frana Tratnika, ki je tu objavljena. Fran Tratnik je bil ugleden slovenski slikar, ki je risal največ portrete, kompozicije in akte v poimpresionističnem načinu. Rodil se je leta 1881 v kraju Potok pri Mozirju. Študiral je v Münchenu in v Pragi. Poleg večjega števila slik je izdal tudi mapo risb Begunci, objavil pa je tudi več aforizmov o umetnosti.

NAŠ AERO, glasilo tovarne Aero, Celje. Ureja uredniški odbor: Vilma Leskovar (predsednica), Zoran Vudler (odgovorni urednik), Maja Radišek (tajnica), Baldo Jenko (tehniški urednik), ing. Dušan Jarh, Dora Rovere, Zlata Zupančič, Jože Randl, grafična oprema Gregor Švab, umetniški sodelavec Adi Arzenšek, fotograf Ivan Premzl. TISK **aero**

Rokopisov ne vračamo, oddajte jih pri tajnici uredniškega odbora, oglasi po dogovoru.

452/1971

COBISS 0

NAŠA ZLATA JESEN

HITRO
KUPITE
OZIMNICO, KER
BO ČEZ 5 LET
DRAŽJA!

